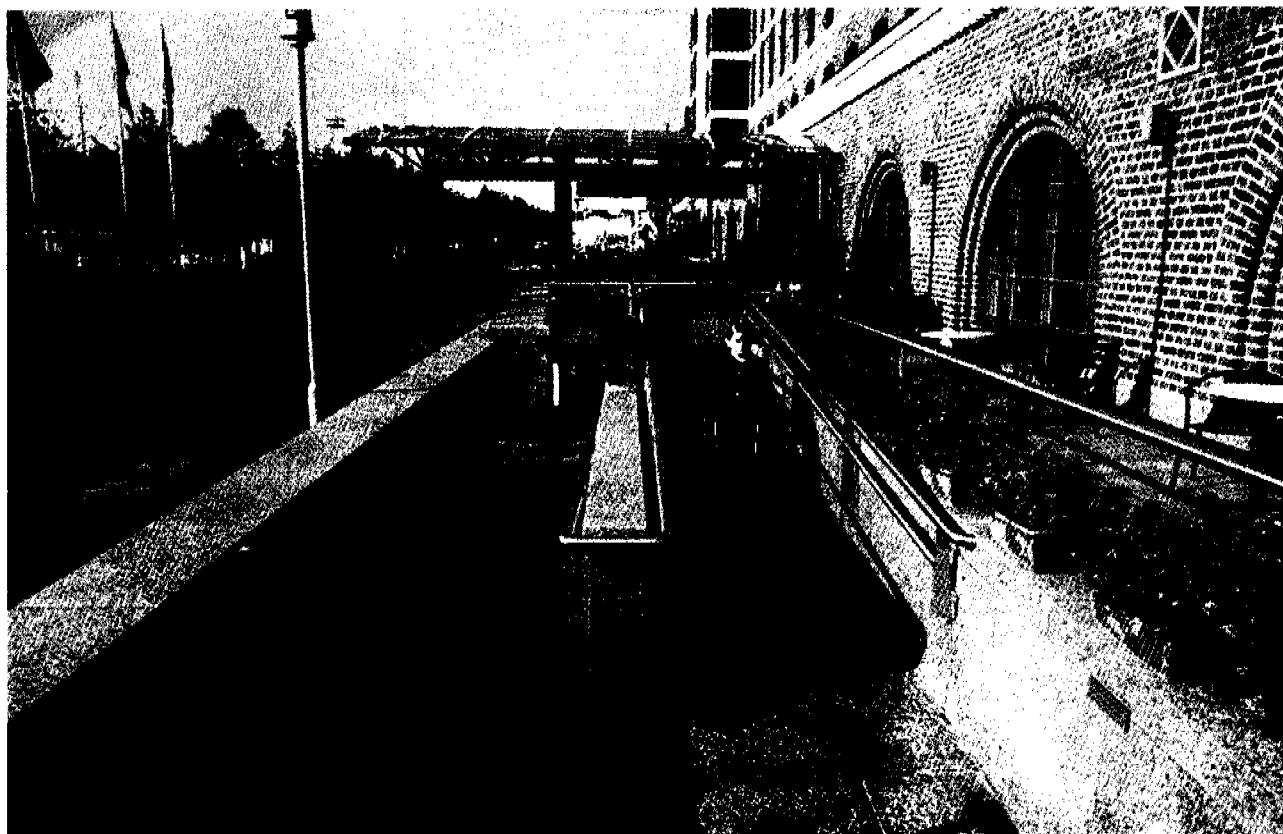

HELSINKI KAIKILLE

TOIMINTASUUNNITELMA 2007

SISÄLLYSLUETTELO

TIIVISTELMÄ VUODEN 2007 TAVOITTEISTA	2
PROJEKTI	3
Henkilöstö	3
Ohjausryhmän toiminta	3
KOORDINOINTIOSA	4
Yleisiä ja yhteisiä ohjeita suunnitteluun ja toteutukseen	4
Esteettömyyden arviointimenetelmän ja kartoituslomakkeen kehittäminen ESKEH	4
Esteettömyyssanasto ja ECA 2003 –julkaisun suomentaminen	4
SuRaKu -ohjeiston päivitys ja kääntäminen englanniksi	5
Esteettä luontoon liikkumaan –hanke	5
Esteetön Helsinki – oppaan päivitys	5
Virastojen välinen yhteistyö	5
Hallintokuntien välinen yhteistyöryhmä	5
Muu yhteistyö	5
Kansainvälinen yhteistyö	6
Tiedotus ja koulutus projektin osallisille	6
Seminaari Finlandia-talolla 3.5.2007	6
Koulutuspäivät	6
Kiinteistönomistajille suunnattu video	6
Vammaisneuvosto	6
Vanhusneuvosto	6
Media- ja verkkoviestintä	7
SUUNNITELMAOSA	8
Alueelliset esteettömyyssuunnitelmat	8
TOTEUTUSOSA	9
Yhteistyö- ja kehittämishankkeet	9
Katualueita koskevien tyyppiirustusten laadinta	9
Lasten liikennekaupunki, pysyvän esteettömyystuotteiden näyttelyalueen rakentaminen	10
Kohokarttojen ja koho-opasteiden kehittäminen	12
Tilapäiset liikennejärjestelyt läntisen yhteispäivystyssairaalan rakennus- aikana	12
Hallintokunnat ja esteettömyyden tarve -hanke	13
Esteettömän linja-auton malli	13
KUSTANNUKSET VUONNA 2007	15
LIITTEET	

TIIVISTELMÄ VUODEN 2007 TAVOITTEISTA

Vuonna 2007 Helsinki kaikille -projekti laatii tyyppiipiirustukset yhdessä kaupunkisuunnittelu- ja rakennusviraston sekä Espoon kaupungin kanssa. Helsingissä on tehty periaatepäätös SuRaKu -ohjeiden noudattamisesta kaikessa katujen suunnittelussa ja rakentamisessa. Käytännössä tehdään kuitenkin usein toisin ja suunnittelussa viitataan käytössä oleviin tyyppiipiirustuksiin tai KT 02:n ohjeisiin. Nämä ohjeet on laadittu ennen SuRaKu -ohjeiden valmistumista ja käyttöön ottoa. Sen vuoksi on tärkeää laatia SuRaKu -ohjeiden ja kriteerikorttien mukaiset katualueita koskevat tyyppiipiirustukset, jotka auktorisoidaan niin, että ne korvaavat aiemmat ohjeet ja tuottavat yksiselitteisesti nykyisten ohjeiden mukaisia ratkaisuja katualueiden suunnittelussa, rakentamisessa ja kunnossapidossa.

Lasten liikennekaupunkiin rakennetaan pysyvä esteettömyystuotteiden näyttelyalue Innovaatorahastolta vuonna 2006 saadun rahoituksen avulla. Alueen suunnitelma valmistui lokakuussa 2006 ja alue on valmis toukokuun 2007 loppuun mennessä. Lasten liikennekaupungin näyttelyalueen avajaiset pidetään kesäkuussa 2007.

Näkövammaisille soveltuvien kohokarttojen ja koho-opasteiden suunnittelu ja pilotointi aloitetaan, koekohteina Ratsaspuisto ja Puumerkki-luontopolku Kivinokassa. Hankkeelle haetaan rahoitusta Innovaatorahastosta.

Helsinki kaikille -projekti laatii esteettömyyssanaston yhdessä eri asiantuntijoiden kanssa sekä käännettää European Concept for Accessibility ECA 2003 -julkaisun suomeksi.

Alueelliset esteettömyyssuunnitelmat laaditaan Munkkiniemessä, Munkkivuoressa sekä Itäkeskuksessa.

Kehittämishankkeina käynnistetään hallintokunnat ja esteettömyyden tarve -hanke, esteettömyyden arviointimenetelmän ja kartoitussomakkeiden laadinta -hanke yhdessä Invalidiliiton kanssa, laaditaan video kiinteistönomistajille sekä luodaan esteettömän linja-auton malli, johon on koottu yhteen eri linja-automallien hyvät puolet.

Helsinki kaikille -projektin kokonaiskustannukset ovat noin 400 000 euroa (ostopalvelut 243 900 euroa, henkilöstömenot ja virkamatkat yhteensä 134 900 euroa).

PROJEKTI

Helsinki kaikille (aikaisemmin Esteetön Helsinki) -projekti käynnistyi alkuvuodesta 2002. Toimintaohjeena ja periaatteena on kaupunginhallituksen 15.10.2001 päätöksen mukainen liikkumisesteettömyysstrategia-ohjelma.

Helsinki kaikille -projektin toteutusohjelma sisältää kolme toisiaan täydentävää osaa, jotka ovat eri hallintokuntia ja tehtäviä yhteen sovittava koordinoitiosa, tarve- ja aluepohjainen suunnitelmaosa ja toimenpiteisiin keskittyvä toteutusosa. Kaupunginhallitus valvoo projektin toteutumista, on asettanut ohjausryhmän ja nimennyt sen jäsenet. Kaupunginhallitukselle raportoidaan vuosittain (31.3. mennessä) projektin etenemisestä.

Henkilöstö

Projektin ohjausryhmän puheenjohtajana toimii kaupungininsinööri Matti-Pekka Rasilainen. Projektinjohtajana toimii Pirjo Tujula ja projektisihteerinä Sirpa Linnola. Kokoaikaisena projekti-insinöörinä toimii Anni Juutilainen ja osa-aikaisena projektityöntekijänä Anna-Riitta Ruskovaara.

Sirpa Linnolan vastuualueina vuonna 2007 ovat projektisihteerin tehtävien lisäksi koulutuspäivien käytännön järjestelyt, asukasaloitteiden eteenpäinvienti, Finlandia-talolla 3.5.2007 järjestettävän seminaarin käytännön järjestelyt sekä Lasten liikennekaupungin esteettömän näyttelyalueen avajaisten käytännön järjestelyt.

Projekti-insinööri Anni Juutilaisen vastuualueena on yhteistyön kehittäminen rakennusviraston palvelutoimiston kanssa: esteettömyyden huomioiminen tilapäisten liikennejärjestelyiden lupakäytännöissä (kaivuluvat, vuokraukset), esteettömyysasiantuntijana toimiminen yhdessä Pirjo Tujulan kanssa Läntisen yhteispäivystyssairaalan työmaalla ja tyyppipiirustusten laadinnassa, alueellisten esteettömyyssuunnitelmien alueiden kartoitus SuRaKu -projektissa kehitetyn kartoitusohjelman avulla, kartoitetun aineiston siirto Geomediaan sekä yhteistyö ylläpitotoimiston kanssa siten, että kartoitetut vaaraa aiheuttavat ongelma-kohtat saadaan korjatuksi mahdollisimman pian sekä esteettömiksi määriteltyjen reittien ylläpitoluokka päivitetään alueellisissa esteettömyyssuunnitelmissa laaditun ehdotuksen mukaisiksi.

Projektityöntekijä Anna-Riitta Ruskovaara kartoittaa alueellisten esteettömyyssuunnitelmien alueet yhdessä Anni Juutilaisen kanssa sekä avustaa kartoitetun aineiston viemisessä Geomediaan.

Päivi Seikkula hallinto-osaston viestintäyksiköstä toteuttaa Helsinki kaikille -projektin viestintää. Hän vastaa ulkoisen viestinnän suunnittelusta ja toteuttamisesta yhdessä projektinjohtajan kanssa sekä osallistuu sisäiseen viestintään.

Ohjausryhmän toiminta

Projektin ohjausryhmä kokoontuu neljä kertaa. Ohjausryhmä hyväksyy toimintasuunnitelmaesityksen vuodelle 2007 ja toimintakertomusesityksen vuodelta 2006.

KOORDINOINTIOSA

Sovittaa yhteen hallintokuntien toimia. Projektin koordinoinnista vastaa rakennusvirasto ja siellä Helsinki kaikille -projekti, joka seuraa ja ylläpitää koko kaupunkia ja kaikkia hallintokuntia koskevaa kehittämistyötä, koulutusta ja tiedotusta. Helsinki kaikille -projekti kokoaa tiedot suunnitelmista, hallintokuntien vuosiohjelmista ja tehdyistä toimenpiteistä.

Yleisiä ja yhteisiä ohjeita suunnitteluun ja toteutukseen

Esteettömyyden arviointimenetelmän ja kartoituslomakkeen kehittäminen ESKEH

Invalidiliiton hallinnoiman ESKEH -projektin tavoitteena on luoda yleisesti hyväksyttävä esteettömyyden arviointimenetelmä, johon kuuluu arviointikriteerien ja kartoituslomakkeen lisäksi koulutusmalli ja manuaali kartoittamisten suorittamiseksi.

Invalidiliitto ry on hakenut hankkeelle rahoitusta Raha-automaattiyhdistykseltä, josta päätökset saadaan vuoden 2007 alkupuolella. Hanke on suunniteltu toteutettavaksi yhteistyössä yhdeksän vammais- ja vanhusjärjestön kanssa. Helsinki kaikille -projekti osallistuu hankkeeseen sillä edellytyksellä, että Raha-automaattiyhdistykseltä saadaan myönteinen päätös hankkeen rahoittamiseen.

Keväällä 2007 käydään läpi olemassa olevat kriteerit, lomakkeet ja menetelmät sekä viranomaisten asettamat määräykset ja ohjeet rakennusten esteettömyydelle. Myös ulkomaisia (mm. ruotsalaisia Västra Götalandsregionenin työstämiä) kriteereitä ja lomakkeita hyödynnetään. Esteettömyys tässä projektissa käsittelee sekä fyysisiä, akustisia että valaistus- ja väritysasioita (liikunta-, kuulo- ja näkövammat). Samalla selvitetään eri vammaisryhmien mahdolliset erityistarpeet (esim. nivelreuma, MS jne.).

Syksyllä 2007 kootaan arviointikriteerit ottaen huomioon uusimmat viranomaismääräykset ja – ohjeet sekä luodaan luonnokset kartoituskriteereiksi ja – lomakkeiksi, jotka voivat olla joko käsin paperille täytettäviä ja/tai tietokoneella, esim. Excel-taulukkopohjaisia lomakkeita. Samalla suoritetaan näin saatujen työkalujen testauksia käytännön kartoituksissa.

Keväällä 2008 viimeistellään kriteerit, lomakkeet ja niiden käyttöliittymät sekä suunnitellaan ja toteutetaan kartoittajien koulutus ja valmistellaan manuaali. Saatujen kokemusten pohjalta tehty aineisto viimeistellään.

Esteettömyyssanasto ja European Concept for Accessibility – julkaisun suomentaminen

Projekti tilaa valtakunnallisesti yhtenäisen englannin- ja ruotsinkielisen sanaston esteettömyysasiantuntijoilta. Asiantuntijaryhmään kutsutaan Sari Loijas Valtakunnallisesta vammaisneuvostosta, Sari Salovaara Kulttuuria kaikille -projektista, Niina Kilpelä Kynnys ry:stä, Heikki Haulisto Turun kaupungilta sekä Mervi Niemelä-Hytönen valtakunnallisesta Esteettömyysverkostosta. Samassa yhteydessä käännetään englanninkielinen EU-komission rahoittama julkaisu European Concept for Accessibility ECA 2003 suomeksi. Asiantuntijaryhmä ja suomen kielen asiantuntijat tarkistavat käännöksen.

SuRaKu -ohjeiston päivitys ja kääntäminen englanniksi

SuRaKu -ohjekortit ja kriteeritaulukot päivitetään tyyppipiirustusten valmistumisen jälkeen kevään 2007 aikana.

SuRaKu -ohjekortit ja kriteeritaulukot käännetään englanniksi vuoden 2007 aikana.

Esteettä luontoon liikkumaan -hanke

Suomen invalidien urheiluliitto toteuttaa www-sivut, jotka tukevat vuonna 2006 valmistunutta Luontoliikuntaa kaikille -teosta. Sivut valmistuvat toukokuun loppuun mennessä.

Esteetön Helsinki -oppaan päivitys

Rullaten ry päivitti vuonna 2006 Esteetön Helsinki -oppaassa esiintyvät Helsingin kaupungin hallinnassa olevat kohteet ja ylläpitää kartoitettua aineistoa vuonna 2007. Kyseessä on www-sovellus, joka löytyy Rullaten ry:n sivuilta www.rullaten.fi sekä linkityksen avulla myös Helsingin kaupungin sekä Helsinki kaikille -projektin sivuilta.

Virastojen välinen yhteistyö

Hallintokuntien välinen yhteistyöryhmä

Helsingin kaupungin esteettömyyssuunnitelmassa on määritelty esteettömyyden kehittämisalueet ja kohteet vuosina 2005 - 2010 (taulukko sivulla 26). Kaupungin eri hallintokuntien pitää käynnistää omien toimipisteidensä esteettömyysarviointit ja kehittämisprojektit. Esteettömyyden etenemisen kannalta tuloksekkainta on, että tämä työ tehdään samanaikaisesti katu- ja puistoalueiden kehittämisen kanssa. Kokonaisuuden kannalta on perusteltua, että hallintokuntien esteettömyystyö alkaa niiltä alueilta, joille rakennusvirasto on laatinut alueellisen esteettömyyssuunnitelman. Myös yksityisiä kiinteistöjä ja asuinkiinteistöjä tulee kannustaa omiin esteettömyyden parantamishankkeisiinsa.

Yhteistyöryhmä aloitti toimintansa tammikuussa 2006 ja siihen kuuluu edustajat tilakeskuksesta, opetusvirastosta, terveyskeskuksesta, sosiaalivirastosta, liikennelaitoksesta sekä rakennusvirastosta. Yhteistyöryhmä kokoontuu neljä kertaa vuodessa.

Yhteistyöryhmän toiminnasta raportoidaan kaupunginhallitukselle Helsinki kaikille -projektin toimintakertomuksessa vuosittain.

Muu yhteistyö

Helsinki kaikille -projekti tekee yhteistyötä Helsingin kaupungin hissiprojektin kanssa. Helsinki kaikille -projekti osallistuu hissiprojektin järjestämään tutustumismatkaan Barcelonaan maaliskuussa 2007.

Kansainvälinen yhteistyö

Helsinki kaikille - projekti on edelleen mukana pohjoismaisten pääkaupunkien esteettömyysverkostossa. Seuraava tapaaminen järjestetään Kööpenhaminassa lokakuussa 2007. Tapaamiseen osallistuvat Pirjo Tujula ja Sirpa Linnola.

Muiden maiden ja Euroopan Unionin esteettömyystyötä seurataan tekemällä tiivistä yhteistyötä eri vammaisjärjestöjen kanssa.

Tiedotus ja koulutus projektin osallisille

Seminaari Finlandia-talolla 3.5.2007

Sidosryhmille ja yhteistyökumppaneille järjestetään seminaari Finlandia-talolla 3.5.2007.

Koulutuspäivät

Vuonna 2007 Helsinki kaikille -projekti järjestää neljä koulutuspäivää, joista kolme järjestetään hallintokunnat ja esteettömyyden tarvehankkeen yhteydessä: yksi terveyskeskukselle, yksi sosiaalivirastolle sekä yksi opetusvirastolle. Lisäksi lokakuussa järjestetään koulutuspäivä Ratsaspuistossa yhdessä eri yhteistyötahojen kanssa: Ruskeasuon koulu, Suomen Invalidien Urheiluliitto, Malike - projekti, Liikuntaa kaikille lapsille –hanke sekä Suomen MS-liitto.

Kiinteistönomistajille suunnattu video

Kynnys ry:n tekemä video esittelee erilaisia asumis- ja ulkoympäristön ratkaisuja. Videon tavoitteena on antaa käytännön esimerkkejä siitä, miten erilaiset esteettömät ja saavutettavat ratkaisut helpottavat ihmisten elämää. Video kootaan osista siten, että eri osat voi katsoa erikseen tai kaikki yhtenä kokonaisuutena.

Vammaisneuvosto

Rakennusviraston edustajaksi nimettiin Helsinki kaikille -projektin projektinjohtaja Pirjo Tujula vuoden 2005 alusta alkaen. Pirjo Tujula toimii myös vammaisneuvoston esteettömyystyöryhmän puheenjohtajana. Ryhmän tarkoituksena on järjestöjen ja käyttäjien näkemysten esiintuonti (esim. reunakiviasiaissa), ympäristöjen ongelmakohtien kartoitus sekä ajan-kohtaisten esteettömyysasioiden esiintuonti. Ryhmä raportoi toiminnastaan vammaisneuvostolle.

Vanhusneuvosto

Rakennusviraston edustajaksi nimettiin Helsinki kaikille -projektin projektinjohtaja Pirjo Tujula vuoden 2005 alusta alkaen.

Media- ja verkkoviestintä

Projektin ulkoisen viestinnän yhtenä tavoitteena on rakentaa Helsinki kaikille -nimestä tuotemerkkiä, joka yhdistetään helppoon liikkumiseen ja toimimiseen sekä tasapuolisiin mahdollisuuksiin.

Helsinki kaikille -projektin etenemistä seurataan verkkosivuilla ja siitä tiedotetaan medioille.

Vuoden 2007 merkittävimpiä viestittäviä hankkeita ovat uudet tyyppiirustukset, lasten liikennekaupungin näyttelyalue sekä alueelliset esteettömyyssuunnitelmat. Ne esitellään näyttävästi verkkosivuilla. Lisäksi sivuilla esitellään ajankohtaisia tapahtumia kuten alueellisiin esteettömyyssuunnitelmiin liittyviä esteettömyyskierroksia ja koulutustilaisuuksia sekä koekohteita kuten Ratsaspuiston ja Puumerkki-luontopolun koho-opasteita, mikäli niille saadaan rahoitus. Verkkosivuille viedään myös lehdistötiedotteet, uudet julkaisut sekä esteettömän linja-auton malli.

Lasten liikennekaupungin näyttelyalueesta laaditaan verkkosivuilta ladattava sähköinen esite. Sivuston esteettömyyttä parannetaan esittämällä pdf-liitteet myös html-muodossa.

Medialle tiedotetaan tärkeimmistä hankkeista (tyyppiirustukset, lasten liikennekaupunki ja esteettömyyssuunnitelmat), tuotekehityshankkeen tuloksista, ajankohtaista tapahtumista ja esteettömyyskartoituksista sekä valmistuvista koekohteista kuten Puumerkki-luontopolusta ja Ratsaspuistosta. Tiedotteissa nostetaan esiin esteettömyyden kannalta tärkeitä näkökulmia uusien lehtijuttujen materiaaliksi.

SUUNNITELMAOSA

Suunnitelmaosaan kuuluvat:

- Suraku-projekti, jossa määriteltiin esteettömyyden käyttäjävaatimukset julkisille ulkoalueille. Projekti päättyi vuonna 2004.
- Kaupungin esteettömyyssi suunnitelma, jossa määriteltiin esteettömyyden parantamisen toimintatavat ja toteuttamisvastuut sekä tarvepohjaiset ja rakentamistaloudelliset priorisointiperiaatteet. Kaupungin esteettömyyssi suunnitelmassa määriteltiin alueellisten esteettömyyssi suunnitelmien laatimisen kiireellisyysjärjestys vuosille 2005 – 2010. Kaupunginhallitus hyväksyi esteettömyyssi suunnitelman 14.11.2005.
- Alueelliset esteettömyyssi suunnitelmat

Alueelliset esteettömyyssi suunnitelmat

Vuoden 2007 aikana laaditaan alueelliset esteettömyyssi suunnitelmat kolmelle alueelle: Munkkiniemi, Munkkivuori ja Itäkeskus. Näillä alueilla käynnistyy samanaikaisesti myös rakennusviraston omana työnä aluesuunnitelman laatiminen katu- ja viheralueille. Tavoitteena on liittää alueellinen esteettömyyssi suunnitelma osaksi aluesuunnitelmaa, jossa aika- taulutetaan tulevat toimenpiteet.

Alueellisissa esteettömyyssi suunnitelmissa tarkistetaan kunkin alueen osalta mahdolliset esteettömyyden erikoistasoa edellyttävät kohteet, määritellään esteettömyyden erikoistasoa vaativat alueet ja reitit, tunnistetaan ja kartoitetaan esteettömyyden kannalta tärkeimmät reitit sekä määritellään niille kehittämis- ja kunnossapitotoimenpiteet sekä niiden kiireellisyys. Esteettömyyttä käsitellään SuRaKu -projektissa määriteltyjen esteettömyyskriteerien ja ohjeiden mukaisesti.

Alueellisten esteettömyyssi suunnitelmien laatimista ohjaavat ohjausryhmät, joihin kuuluvat rakennusvirastosta kunkin alueen aluesuunnittelija ja suunnitteluinsinööri sekä katu- ja puisto-osaston suunnittelutoimiston toimistopäällikkö ja Helsinki kaikille -projektin edustajat, kaupunkisuunnitteluvirastosta kunkin alueen aluearkkitehti ja liikennesuunnittelija sekä edustajat kiinteistöviraston tilakeskuksesta, rakennusvalvontavirastosta, kaupunginkansliasta, liikennelaitoksesta, liikuntavirastosta, sosiaalivirastosta, terveyskeskuksesta, opetusvirastosta ja asuntotuotantotoimistosta sekä konsultin edustajat.

Jokaisella alueella järjestetään kävelykierron sidosryhmille.

Alueellisten esteettömyyssi suunnitelmien tuloksena syntyvät alueittaiset karttakuvat, joihin kuuluu suunnitelmaselostus ja periaatteet hallintokuntien osallistumisesta. Kartalle merkitään erikoistason ja perustason alueet, alueiden pääreitit (katualueet ja viheralueet) sekä muut alueet. Alueellisten esteettömyyssi suunnitelmien raportit liitetään Helsinki kaikille -projektin Internet-sivuille www.hel.fi/helsinkikaikille.

Alueellisten esteettömyyssi suunnitelmien toteutumisesta hallintokunnittain tehdään väliarviointi vuoden 2007 lopussa, kuten kaupungin esteettömyyssi suunnitelmassa on sovittu.

TOTEUTUSOSA

Toteutusosa sisältää hallintokuntien omat ja yhteiset esteettömyyshankkeet ja toimenpiteet. Helsinki kaikille-projekti on jaettu alueisiin: katualueet, viheralueet, julkiset rakennukset, julkinen liikenne, liikuntapaikat, esteetön työmaa. Esteettömyyskriteerit, ohjeistot ja mallipiirustukset on laadittu edellä mainitun osa-aluejaon mukaisesti. Hallintokunnat ovat osallistuneet toimintaansa liittyvän kriteeristön, ohjeiston ja mallipiirustusten laadintaan. Hallintokunnat vastaavat toimenpiteiden alueellisesta toteuttamisesta.

Yhteistyö- ja kehittämishankkeet

Katualueita koskevien tyypipiirustusten laadinta (rakennusvirasto ja kaupunkisuunnitteluvirasto)

Rakennusvirasto ja kaupunkisuunnitteluvirasto aloittivat tyypipiirustusten laadinnan vuonna 2006 yhteistyössä Espoon kaupungin kanssa. Tilaus tyypipiirustusten laadinnasta tehtiin vuonna 2006 ja tyypipiirustukset valmistuvat helmikuun 2007 loppuun mennessä.

Helsingissä on tehty periaatepäätös SuRaKu -ohjeiden noudattamisesta kaikessa katujen suunnittelussa ja rakentamisessa. Käytännössä tehdään kuitenkin usein toisin ja suunnittelussa viitataan käytössä oleviin tyypipiirustuksiin tai KT 02:n ohjeisiin. Katujen korjaustöiden yhteydessä ylläpitäjät ja urakoitsijat veloitetaan palauttamaan katu siihen kuntoon, jossa se oli ennen töiden aloittamista. Siten ilman erillistä suunnitelmaa tehtävät korjaustoimenpiteet eivät myöskään tuota uusien ohjeiden mukaista lopputulosta.

Kaikki em. voimassa olevat ohjeet on laadittu ennen SuRaKu -ohjeiden valmistumista ja käyttöönottoa. Sen vuoksi on tärkeää laatia SuRaKu -ohjeiden ja kriteerikorttien mukaiset katualueita koskevat tyypipiirustukset, jotka auktorisoidaan niin, että ne korvaavat aiemmat ohjeet ja tuottavat yksiselitteisesti nykyisten ohjeiden mukaisia ratkaisuja katualueiden suunnittelussa, rakentamisessa ja kunnossapidossa.

Tyypipiirustukset laaditaan Helsingin ja Espoon kaupunkien yhteistyönä niin, että ne ovat molempien kaupunkien käytössä ja edistävät mahdollisimman laajasti SuRaKu -ohjeiden käyttöön ottoa pääkaupunkiseudulla ja pitkällä tähtäimellä myös muissa Suomen kunnissa.

Työn alussa selvitetään kaikkien käytössä olevien tyypipiirustusten sisältämät ohjeet ja muut ohjeet ja arvioidaan, miten ne vastaavat tai poikkeavat SuRaKu -ohjeiden vaatimuksesta. Suunnittelun lähtökohtana pidetään Espoon kaupungin tyypipiirustussarjaa, joka on suunniteltu Esisuunnittelijat Oy:ssä.

Tyypipiirustukset laaditaan seuraavista katualueilla vakiotyypillisesti esiintyvistä perusrakenteista erikseen perus- ja erikoistason alueille.

Suojatiet

Yhdistetty jalankulku- ja pyörätie

Erotettu jalankulku- ja pyörätie

Jalkakäytävä

Saneerauskohte

Reunatukien osalta tarkastellaan sekä suoraa että kaarevaa katuosuutta.

Bussipysäkit, Korotettu laituritaso
Pysäkkisyvennys (Esteli -projektissa kehitetty malli)
Ajoratapysäkki
Ulokepysäkki
Hidastepysäkki

Varoitusalueet
Käyttö- ja mitoitusperiaatteet

Liikkumisesteisen autopaikka ja saattoliikennepaikat
Kadun varressa
Pysäköintialueella

Kiertoliittymät
Yliajettava kiertoliittymä mini 8
Yliajettava kiertoliittymä mini 10
Yliajettava kiertoliittymä pieni 13
Normaali kiertoliittymä 16/20

Tyyppiirustukset sisältävät seuraavia ohjeistuksia:
Yleiset järjestelyperiaatteet
Mitoitusohjeet
Rakenteiden sallitut mittapoikkeamat (toleranssit)
materiaalisuositukset (esim. reunatukien osalta luonnonkivi ja betoni)
Värisuositukset

Piirustusluettelo tarkennetaan työn alussa ja tarvittaessa sen aikana.

Tyyppiirustukset laaditaan pääosin samanlaisina molemmille kaupungeille, mutta työssä varaudutaan kaupunkikohtaisiin suunnitelmiin esim. piirustusten nimiöiden ja joidenkin yksittäisten detaljien osalta.

Lasten liikennekaupunki, pysyvän esteettömyystuotteiden näyttelyalueen rakentaminen (rakennusvirasto ja nuorisoasiainkeskus)

Rakennusvirasto ja Nuorisoasiainkeskus toteuttavat yhteistyössä pysyvän esteettömyystuotteiden näyttelyalueen lasten liikennekaupunkiin.

Lasten Liikennekaupungin saneeraus valmistui syksyllä 2005 ja samanaikaisesti alueelle asennettiin A -Betoni Oy:n kehittämät betoniset reunatukielementit, joiden mitoitus vastaa Helsingin kaupungin SuRaKu - projektin puitteissa määritellyjä uusia reunatukien mitoitusvaatimuksia. Alueella järjestettiin syksyllä 2005 testaustilaisuus, johon osallistui useiden vammaisjärjestöjen edustajia.

Testattavat reunatukielementit olivat osa ELSATUOTE -kehityshanketta, jonka tarkoituksena oli kehittää vakiotyyppisiä ympäristötuotteita niin, että ne täyttävät SuRaKu - projektin tuloksena tarkentuneet esteettömyysvaatimukset. SuRaKu -projektiin osallistui kuusi kaupunkia, Helsinki, Espoo, Joensuu, Tampere, Turku ja Vantaa sekä kaikki keskeiset vammaisjärjestöjen, Invalidiliitto ry:n, Näkövammaisten Keskusliitto ry:n ja Vanhustyön Keskusliitto ry:n edustajat. ELSATUOTE -hankkeessa olivat mukana lisäksi keskeiset Ym-

päristötuotteiden valmistajat, A - Betoni Oy, Lemminkäinen Oy ja Suomen Graniittikeskus Oy.

Reunatukielementin koeasennuksesta ja testaustilaisuudesta saadun palautteen perusteella Lasten Liikennekaupungin alue soveltuu kokonaisuutena erittäin hyvin sekä näkövammaisen, että eri tavoin liikkumis- ja toimimisesteisten henkilöiden liikkumisharjoitteluun. Myös alueen sijainti Keskuspuiston laidassa on edullinen monien toimijoiden kannalta. Invalidiliitto ry:n toimitalo tulee muuttamaan Ruskeasuolle Keskuspuiston tuntumaan ja Invalidiliiton Käpylän kuntoutuskeskus on Lasten liikennekaupungin välittömässä läheisyydessä. Lisäksi Ruskeasuolla Keskuspuiston tuntumassa on Invalidisäätiön sairaala, kuntoutuskeskus ja ammattiopisto. Näkövammaisten keskusliitto ry:llä ei ole toimipisteitä lähi-alueella, mutta Näkövammaisten keskusliitto on käyttänyt Lasten liikennekaupunkia jo ennen saneeraustakin erityisesti näkövammaisten lasten opetukseen.

Edellä mainittuihin näkökohtiin viitaten Lasten Liikennekaupunki soveltuu toiminnalliselta periaatteeltaan ja sijainniltaan erittäin hyvin esteettömyystuotteiden näyttely- ja testausalueeksi. Esteettömyystuotteiden näyttely- ja testaustoiminta toisi alueelle myös lisää aktiviteetteja ja uusia käyttäjäryhmiä, jotka tukevat alueen muita toimintoja. Alueen uusi puistorakennus mahdollistaa pienimuotoisten tiedotus- ym. tilaisuuksien pitämisen alueella ja tarjoaa nykyaikaisen tekniikan ja esteettömät sosiaalililat näyttely- ja testaustilaisuuksien käyttöön.

Pysyvän näyttelyalueen suunnittelu

Nuorisoasiainkeskus hallinnoi Lasten liikennekaupungin aluetta. Helsinki Kaikille -projekti on suunnitellut pysyvän esteettömyystuotteiden näyttely- ja testausalueen suunnittelun Lasten Liikennekaupungin länsiosaan, jonne reunatukielementin prototyypit on jo sijoitettu. Varistorakennuksen ja katoksen edusta sekä niiden vieressä oleva viheralue ja sitä ympäröivät jalkakäytävät soveltuvat hyvin koealueeksi, jolla voidaan testata oikeaa muistuttavissa olosuhteissa kehitettyjä tuotteita.

Näyttelyalue tulee olemaan toiminnassa vuoden 2011 loppuun, jolloin myös Helsinki kaikille – projektin on arvioitu päättyvän.

Kunkin yrityksen kanssa on laadittu sopimus, jossa määritellään yritysten vastuut näyttelyn toteutuksessa ja ylläpidossa. Sopimukset ovat samansisältöisiä kaikille valmistajille, ainoastaan tuotteita koskevat tiedot poikkeavat valmistajakohtaisesti.

Tuotteet asennetaan alueelle niin, että ne muodostavat luontevan osan kokonaisuutta korostumatta tarpeettomasti. Reunatuet asennetaan nykyisten reunatukien paikalle olemassa olevaa tasoeroa hyödyntäen ja opaslaatat asennetaan asfaltoiduille jalkakäytävälle muuttamatta alueen perusrakennetta ja kulkuväyliä lainkaan. Ainoastaan porraselementtien asennus edellyttää keinotekoisien tasoeron luomista.

Käyttämällä hyväksi olemassa olevia rakenteita, tuotteet sopeutetaan ympäristöön ja säästetään kustannuksia. Koska tuotekehitys esteettömien ympäristötuotteiden osalta ei oletettavasti tuota alkuvaiheen jälkeen uusia tuotteita vuosittain, niin alueen päivitys uusien tuotteiden osalta tapahtuu tuoteryhmäkohtaisesti, jolloin voidaan arvioida koko näyttelyalueen uusimistarve ja tehdä muutokset samanaikaisesti kaikkien tarvittavien tuoteryhmien osalta.

Näyttelyalueen suunnittelu valmistui lokakuussa vuonna 2006.

Alue suunniteltiin niin, ettei se vaadi muutoksia alueen käytävä- tai muissa yleisissä järjestyksissä, joten se ei edellytä laajoja muutos- ja rakennustoimenpiteitä alueella. Tuotteiden asentamiset toteutetaan toukokuussa 2007, jolloin esittely- ja testaustilaisuudet ovat mahdollisia jo kesäkuussa 2007.

Kohokarttojen ja koho-opasteiden kehittäminen (rakennusvirasto)

Alueellisissa esteettömyyssuunnitelmissa määritellään esteettömän erikoistason leikkipuiston sijainti kussakin kaupunginosassa. Yksi erikoistason leikkipuiston kriteereistä on, että siellä on näkövammaisille soveltuva kohokartta alueesta ja leikkivälineet on merkitty koho-opastein ja pistekirjoituksella. Tällä hetkellä markkinoilla ei ole edellä mainittuja tuotteita, jotka soveltuisivat ulkoympäristöön.

Kohokarttoja ja koho-opasteita on Helsingissä ulkoalueilla toistaiseksi kokeiltu ainoastaan Maunulan vanhustenpolulla. Prototyypit ovat saaneet hyvän vastaanoton näkövammaisilta, mutta esim. kohokartan sijoituskorkeus ei ole sopiva pyörätuolinkäyttäjille tai lapsille.

Kampin uuteen linja-autotermiiniin suunniteltiin ja valmistettiin keraaminen kohokartta, joka on osoittautunut toimivaksi. Vastaavaa ideaa pitää kokeilla ulkoympäristössä. Ongelmaksi saattaa muodostua säänkestävyys ja ilkivalta. Sen vuoksi on tärkeää testata kohokarttojen ja koho-opasteiden valmistamista ja kestävyyttä eri materiaaleista valmistettuna (mdf-levy, keramiikka, puu jne.).

Rakennusvirasto rakentaa Ruskeasuolle Ratsaspuistoon esteettömän erikoistason leikkipuiston (rakentaminen aloitettiin vuonna 2006), joka on ensimmäinen Helsingissä. Puiston suunnittelussa on erityisesti kiinnitetty huomiota kaikille lapsille soveltuviin leikkivälineisiin. Jotta erikoistason leikkipuiston kriteerit täytyisivät, puistoon tarvitaan myös näkövammaisille soveltuvat kohokartat sekä koho-opasteet leikkivälineisiin.

Puumerkki-luontopolku on Kivinokkaan syksyllä 1995 rakennettu ulkoilureitti, jonka käytävien, lintujentarkkailulavan ja luontoinformaation suunnittelussa on otettu huomioon myös liikkumis- ja toimimisesteiset ryhmät. Luontopolulle laadittiin kehittämissuunnitelma vuonna 2006. Puumerkki-luontopolku on tällä hetkellä ainoa esteetön luontopolku Helsingissä. Luontopolun opastaulut ja opasteet eivät tällä hetkellä toimi näkövammaisten kannalta. Puumerkki-luontopolulla on tarkoitus kokeilla uusia näkövammaisille soveltuvia kohokarttoja ja koho-opasteita. Jos kokeiltavat tuotteet osoittautuvat käyttäjien kannalta toimiviksi, niitä aletaan käyttää myös muilla luontopoluilla.

Hankkeeseen haetaan rahoitusta Helsingin kaupungin Innovaatorahastolta.

Tilapäiset liikennejärjestelyt läntisen yhteispäivystyssairaalan rakennusaikana (rakennusvirasto, terveyskeskus, rakennusvalvontavirasto)

Helsinki kaikille – projekti osallistuu yhteistyössä terveyskeskuksen ja rakennusvalvontaviraston kanssa Läntisen yhteispäivystyssairaalan tilapäisten liikennejärjestelyjen koordinointiin. Anni Juutilainen toimii hankkeessa esteettömyysasiantuntijana yhdessä Pirjo Tujulan kanssa.

Hallintokunnat ja esteettömyyden tarve –hanke (opetusvirasto, terveyskeskus, sosiaalivirasto, tilakeskus, rakennusvirasto, Helsinki kaikille –projekti)

Menetelmä kehitetään kolmen hallintokunnan kanssa yhteistyössä ja menetelmän testaus toteutetaan näiden kolmen hallintokunnan toimipisteissä: sosiaali- ja opetusvirastossa sekä terveyskeskuksessa. Yhteistyöhön perustuva ja laaja-alainen prosessi takaa sen, että saadaan kattavat ja yksityiskohtaisemmat ohjeet siitä, miten eri tiloja kannattaa arvioida, rakentaa ja suunnitella. Hallintokuntien mukanaolo varmistaa myös sen, että esteettömyystarveselvityksen työkaluista ja koko prosessista tulee hallintokunnille käyttökelpoinen. Hallintokuntien osaamista tuetaan projektityöntekijän työpanoksella.

Hallintokunnat ja esteettömyyden tarve -hankkeen tarkoituksena on laatia työmenetelmät ja –kalut, joiden avulla hallintokunnat voivat tehdä toimitiloissaan esteettömyystarveselvitykset. Esteettömyystarveselvityksen avulla hallintokunnat voivat tarkistaa kaikki toimitilansa saaden tällöin selville sen, mitä esteettömyysvaatimuksia kuhunkin tilaan liittyy.

Esteettömyysmenetelmien kehittämisen lähtökohtina ovat toimitilojen toiminta, siellä työskentelevät ihmiset ja heidän tarpeensa sekä liikkumis- ja toimimisesteisten ihmisten tarpeet ympäristön saavutettavuuden ja toimivuuden kannalta. Liikkumis- ja toimimisesteisten ihmisten rooli voi olla työntekijä, asiakas tai muu tilan käyttäjä.

Työn tuloksena syntyy erilaisia työkaluja: hallintokunnille opas esteettömyystarveselvitysten tekemisestä ja siihen liittyvät tarvittavat työkalut. Oppaassa kiinnitetään huomiota erityisesti siihen, kuinka esteettömyyttä kannattaa arvioida parhaimman hyödyn saamiseksi. Hallintokuntien käyttöön kehitetään myös aineistoa, joka auttaa hallintokuntia suunnittelemaan ja kehittämään toimintaansa (palvelut, ympäristö, asenteet jne.) mahdollisimman toimivaan (esteettömään) suuntaan. Hallintokunnilta kerätään hyviä kokemuksia esteettömyyden parantamisesta. Esteettömyys nähdään osana toimivaa laatu- ja turvallisuusjärjestelmää.

Hankkeen aikana järjestetään kolme koulutuspäivää, yksi kullekin pilottihallintokunnalle. Hanke tuottaa myös tarvittavan koulutusmateriaalin, joka jää hallintokuntien käyttöön.

Hanke toteutetaan verkostoprojektina, jonka Kynnys ry kokoaa. Verkoston nimi on Est-verkosto. Siinä ovat mukana Helsingin Invalidienyhdistys, Helsingin ja Uudenmaan näkövammaiset, Helsingin huonokuuloiset, Vammaisten yhdyskuntasuunnittelupalvelu VYP, Stakes ja verkoston vetäjä Kynnys ry. Hankkeen toteutetaan vuoden 2007 aikana.

Esteettömän linja-auton malli (liikennelaitos ja Helsinki kaikille -projekti)

Selvityksessä kartoitetaan 10 -15 erilaista olemassa olevaa linja-autoa eri ominaisuuksien kannalta. Ominaisuudet ovat sellaisia, jotka vaikuttavat linja-autojen esteettömyyteen. Nämä ominaisuudet määritellään ennen kartoitusten tekemistä. Niitä on ennakoarvion mukaan noin 20. Esimerkkinä ovat luiskan jyrkkyys, ikkunoiden korkeus, penkkien korkeus (alin ja ylin), opasteet näkövammaisille, opasteet kuulovammaisille, tiedotus ja logistiikka.

Selvityksessä etsitään kunkin ominaisuuden kannalta paras esteetön ratkaisu. Parhaista ratkaisuista kootaan esteettömän linja-auton malli, joka voi olla ns. mallilinja-auto, kun linja-autoliikenteen kilpailutusta toteutetaan. Arvioitavat ominaisuudet ovat todellisia ja käytössä olevia. Täten niitä voidaan käyttää esim. kilpailutuksessa pisteytyksen perustana.

Esteettömän linja-auton ominaisuuksia arvioidaan yhteistyössä liikenteenharjoittajan kanssa. Näin selvitetään, mitä merkitystä eri ratkaisuilla on liikenteenharjoittajan kannalta: esim. huoltotarve, kestävyys ja toiminnallisuus.

KUSTANNUKSET VUONNA 2007

	Total
<u>HELSINKI KAIKILLE-PROJEKTI</u>	
<u>Ostot: palveluja</u>	
Ohjausryhmän kokoukset	500
Yhteistyö sidosryhmien kanssa	34400
Esteettömyssanasto + ECA 2003 suomentaminen	20000
Seminaari Finlandia-talolla 3.5.2007	7000
Koulutuspäivä 10/2007 Ratsaspuisto	1000
Esteettä luontoon liikkumaan - Internetsivut	5000
Esteetön Helsinki-oppaan päivittäminen	400
Alueelliset esteettömyyssuunnitelmat	40000
Alueelliset esteettömyyssuunnitelmat	40000
Viestintä	11000
Viestintätuotteet (sis. monistuksen)	11000
Kehittämishankkeet	158000
Hallintokunnat ja esteettömyyden tarve -hanke	80000
Esteettömyyden arviointimenetelmän ja kartoituslomakkeiden kehittäminen	20000
Kiinteistönomistajille suunnattu video	40000
Esteettömän linja-auton malli	10000
SuRaKu -ohjeiston päivitys	5000
SuRaKu -ohjeiston kääntäminen englanniksi	3000
<u>Palvelujen ostot yhteensä</u>	<u>242900</u>
<u>Ostot: materiaalia</u>	<u>1000</u>
Kirjallisuus	1000
<u>Yhteensä Helsinki kaikille - projekti</u>	<u>243900</u>
<u>Henkilöstömenot</u>	<u>126 900</u>
Pirjo Tujulan palkkakulut	58 500
Sirpa Linnolan palkkakulut	34200
Anni Juutilaisen palkkakulut	34200
<u>Virkamatkat</u>	8000
Helsinki kaikille - projektin kokonaiskustannukset vuonna 2007	<u>378 800</u>